**Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle**

# Olympiakomitean lausunto hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi 2024

***VIITE:*** *Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 (HE 41/2023)*

**Suomen Olympiakomitea lausuu otsikkoasiassa:**

## LIIKUNNAN JA URHEILUN RAHOITUS

**Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2024 ehdotetaan liikuntaan ja urheiluun noin 165 miljoonaa euroa.** Tämä on noin 10 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Kasvu selittyy Suomi Liikkeelle -ohjelman rahoituksella, joka on hallituskauden ajan vuosittain 20 miljoonaa euroa.

**Samalla liikuntatoimen perustoiminnan määrärahat laskevat. Talousarvioesityksessä liikuntapaikka-rakentamisen (-3,3 Me), seuratuen (-1,8 Me), liikunnan koulutuskeskusten (-1,5 Me) sekä liikuntajärjestöavustusten määrärahat (-1,3 Me) vähenevät vuoden 2023 talousarvioon verrattuna.**

Leikkaukset tarkoittavat noin kolmen prosentin vähennystä liikuntajärjestöjen yleisavustuksiin. Leikkausten vaikutukset toimintaan tulevat olemaan huomattavasti suurempia, koska korkea inflaatio kasvattaa urheiluseurojen ja muiden liikuntajärjestöjen kustannuksia. Jo nyt on nähtävissä harrastuskustannusten nousua, minkä seurauksena harrastajamäärät uhkaavat vähentyä. Sopeutukset heikentävät järjestöjen mahdollisuutta tukea hallituksen tavoitetta lisätä liikkumista. Lisäksi leikkaukset haittaavat järjestöjen vastuullisuustyötä ja kansainvälistä yhteistyötä aikana, jolloin näitä pitäisi päin vastoin tehdä enemmän.

**Liikunta- ja urheiluyhteisö on erittäin huolissaan hallituskauden loppua kohti kiristyvistä leikkauksista opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin.** Uuden rahoitusmallin valmistelun yhteydessä eduskuntapuolueet linjasivat aiemmin rahapelituotoilla rahoitettujen toimintojen rahoitustason säilymisestä lähes ennallaan vuosina 2024–2026, mutta talousarvioesityksen toteutuessa parlamentaarisesta sovusta livetään. Järjestöt ovat demokratiamme kivijalka ja kansalaisten osallisuuden merkittävä edistäjä, joten parlamentaarisesta rahoitussovusta olisi tärkeää pitää kiinni.

Erityisen huolestuttavaa on, että valtionavustusleikkaukset kasvavat voimakkaasti vuosi vuodelta. Julkisen talouden suunnitelman mukaisesti valtionavustusten tasoa alennetaan asteittain ensin ensi vuonna -10 Me ja sen jälkeen vuonna 2025 -25 Me, 2026 -50 Me ja 2027 peräti -125 Me (vuoden 2023 tasoon nähden).

Hallitusohjelmassa on historiallisen vahvat kirjaukset liikunnasta ja urheilusta, mutta edellä kuvatut rahoituspäätökset eivät tue tavoitteiden saavuttamista. Liikkumiseen tulee satsata, jotta hallitusohjelman tavoitteeseen liikkeen lisäämisestä päästään. Suomalaisten heikkenevä toimintakyky on miljardiluokan ongelma, joka vaatii kunnianhimoisia ratkaisuja sekä liikuntabudjettiin kaavailtujen leikkausten perumista.

## LIIKUNNAN JA URHEILUN VEROTUS

Liikunta- ja urheiluyhteisö on huolissaan julkisen talouden suunnitelmaan kirjatusta, vuonna 2025 alkavasta arvonlisäveron korotuksesta. **Liikuntapalveluiden arvonlisäveron nostaminen heikentää urheiluseurojen ja liikunta-alan yritysten toimintamahdollisuuksia.** Lopulta laskun maksaa liikkuja kohonneina kustannuksina.

**Olympiakomitea esittää, että hallitusohjelman selvitykset arvonlisäverotuksen selkiyttämisestä liikkumiseen kannustavaksi ja liikunnan tukemisesta verotuksen keinoin toteutetaan mahdollisimman pian vuoden 2024 aikana.** Liikunta- ja urheiluyhteisö on esittänyt lahjoitusten verovähennysoikeuden laajentamista liikuntaan ja urheiluun, mikä edistäisi yksityistä varainhankintaa.

## LIIKUNNAN KOULUTUSKESKUSTEN RAHOITUS

**Vapaan sivistystyön leikkaukset vähentävät valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksia 1,5 miljoonaa euroa vuoden 2024 talousarvioesityksessä**. Suomessa on 11 valtakunnallista liikunnan koulutuskeskusta eli urheiluopistoa, joissa on vuosittain noin 1,4 miljoonaa asiakaskäyntiä, joista yli puolet on lapsia ja nuoria. Urheiluopistot järjestävät liikunta-alan ammatillista koulutusta sekä urheiluseurojen ohjaajien, valmentajien ja seurahenkilöstön koulutusta. Osa opistoista on mukana urheiluakatemiaverkostossa ja toimii urheilijoiden valmennuskeskuksena.

## SUOMI LIIKKEELLE -OHJELMA

**Poikkihallinnollinen ja valtioneuvostotasoinen Suomi Liikkeelle -ohjelma on historiallinen edistysaskel liikkumattomuuskriisin ratkaisemisessa.** On erinomaista, että ohjelmassa runsaasti toimenpiteitä, jotka tähtäävät liikkeen lisäämiseen. Talousarvioesityksen mukaan Suomi Liikkeelle -ohjelman 20 miljoonan euron rahoitusta on tarkoitus käyttää ohjelman toimeenpanon tukemiseen, kuten koordinointiin, vuorovaikutukseen, viestintään ja selvityksiin sekä eri ministeriöiden valtionavustuksiin.

Ohjelman rahoitus tulisi kohdistaa ohjelman ilmiöpohjaiseen toteuttamiseen eli vaikuttavimpiin toimenpiteisiin, poikkihallinnollisuuden rakentamiseen (hallinnonalojen yhteiset tai välille jäävät toimet) sekä uusien käytäntöjen pilotointiin ja selvittämiseen. Ohjelman toimenpiteet tulisi rahoittaa lähtökohtaisesti ministeriöiden budjeteista sekä hyödyntäen olemassa olevaa EU-rahoitusta mm. rakennerahasto-ohjelman puitteissa.

**Liikkeen lisääminen edellyttää pitkäjänteisiä panostuksia useiden ministeriöiden budjeteista.** Esimerkiksi kävelyn ja pyöräilyn rahoitus tulisi nostaa 30 miljoonan euron tavoitetasolle (esityksessä 3 Me). Vuodesta 2025 suunnitellut mittavat leikkaukset EU-rahoitusmahdollisuuksia romahduttaa Suomen CAP-suunnitelmaa koskien maaseudun kehittämiseen, josta on rahoitettu yli 1600 liikuntahanketta vuosina 2014–2020.

Liikunta- ja urheiluyhteisö on valmis tukemaan Suomi Liikkeelle -ohjelman toimeenpanossa kaikin keinoin. Pidämme tärkeänä, että ohjelma toimeenpannaan poikkihallinnollisesti, laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toivomme, että ohjelmalle perustetaan ohjausryhmä tukemaan ohjelman toimeenpanossa.

## LOPUKSI

**Liikunnan ja urheilun edistämiselle on keskeistä, että rahoituksen taso säilyisi pitkäjänteisesti. Mikäli leikkaukset toteutetaan, tämä vaarantaa hallitusohjelman tavoitetta lisätä suomalaisten liikkumista. Liikuntajärjestöjen työn ennakoitavuuden ja autonomian näkökulmasta olisi syytä siirtyä useampivuotisiin yleisavustuksiin sen sijaan, että työ pirstaloituu yhä enemmän lyhytkestoisiin hankkeisiin.**

Valtion liikuntabudjetilla edistetään liikunnan ja urheilun edellytyksiä rahoittamalla muun muassa liikuntapaikkarakentamista, liikunnan kansalaistoimintaa, kuntien liikuntapalveluita, liikunnan koulutusta ja tutkimusta, liikunnallista elämäntapaa ja huippu-urheilua. Liikkumisella, liikunnalla ja urheilulla on merkittävä rooli suomalaisten fyysisen kunnon, henkisen kriisinkestävyyden ja yhteisöllisyyden vahvistamisessa.

Lisäksi liikunnalla ja urheilulla on merkittäviä kansantaloudellisia vaikutuksia. UKK-instituutin selvityksen mukaan liian vähäisen liikkumisen ja paikallaanolon kustannukset yhteiskunnalle ovat vuosittain yli 4,7 miljardia euroa. Liikunnan ja urheilun laajaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaa hyvin se, että seuratoimintaan osallistuu eri rooleissa peräti 1,8 miljoonaa suomalaista, ja neljä viidestä suomalaisesta pitää huippu-urheilumenestystä tärkeänä.

Helsingissä 7.11.2023

Taina Susiluoto
toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea

Toni Ahva
yhteiskuntasuhdepäällikkö
Suomen Olympiakomitea